

Príjemnú dovolenku!

Iba nedávno sme vás, milí čitatelia, pozývali na "rok otvorených dverí" do našej redakcie a už ich opäť na chvíľu privierame. Nie nadsa, veď leto ubehne ani sa nenaždáme a školský kolotoč sa opäť rozkrúti. S množstvom študentských, učiteľských či jednoducho zamestnaneckých povinností, plným kalendárom odborných podujatí a verne aj kopcom veselej študentskej zábavy. Rovnako ako v tomto školskom roku, ktorý sa pomaly končí. Snažili sme sa zachytiť ho na stránkach Poľnohospodára ako na bežiaci film. Bez vašej pomoci by to však nebolo ono. Ďakujeme za množstvo príspevkov, fotografií, za avíza, ale aj za kritiku a dobré rady. Verte, že si ich berieme k srdcu a rátame s nimi.

Teraz však prichádza leto a preto si dožičme chvíľu oddychu. I keď na stole čakajú rozpisované skriptá, kôpky nevybavených záležitostí či neporobené skúšky. Robota totiž nie je zajac... a po prázdninách nám to pôjde lepšie od ruky. Tak teda, krásne leto a príjemnú dovolenku vám, milí čitatelia, spolupracovníci, priatelia a priaznivci našej univerzity!

Redakcia Poľnohospodára

ROČNÍK 47.

ČÍSLO 20

27. JÚNA 2003

CENA: 3 Sk

poľnohospodár

DVOJTÝŽDENNÍK SLOVENSKEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ UNIVERZITY V NITRE

Základom dobrých vzťahov je komunikácia

Základ filozofie vzťahov s verejnosťou je vlastne jednoduchý. Pre organizáciu je totiž omnoho jednoduchšie stať sa úspešnou, ak má podporu a pochopenie verejnosti. Kto sme, čo môžeme pre vás urobiť, čo si myslíme, čím sa riadime? To sú základné otázky, na ktoré treba pravdivo, presvedčivo a aktuálne odpovedať. Ide o obojsmernú komunikáciu s cieľom objektívne informovať a vytvárať priaznivý obraz o našej univerzite. Aká je, akú by sme ju chceli mať? Zamýšľame sa s prorektorom pre vzťahy s verejnosťou, doc. Ing. VLADIMÍROM RATAJOM, PhD.

Nemyslím, že budem originálny, ak poviem, že sa musíme neustále zviditeľňovať, obrazne povedané, nikde nesmieme chýbať. Hádám ešte pozornejšie budeme musieť sledovať, ako nás verejnosť vníma a pokrývať informáciami „bielu miestu“. Mám smutnú osobnú skúsenosť, že v spoločnosti ešte stále rezonuje skreslený dojem o našej škole, v intenciách VŠP, ktorá vychováva absolventov pre rezort poľnohospodárstva, ktorý má dnes obrovské problémy, a preto je realizácia absolventov v ňom problematická. Preto treba stále zdôrazňovať a pripomínať, že SPU je dnes renomovaná konkurencieschopná škola, poskytujúca študentom taký balík vedomostí, s ktorým sa uplatnia kdekoľvek. Napokon, potvrdzuje to aj úspešnosť našich absolventov, ktorí dnes pracujú vo všetkých sférach života.

Jednou z výhod našej univer-

zity v porovnaní s inými je, že má vďaka svojmu poslaniu a orientácii na produkciu zdravých a bezpečných potravín, ochranu a tvorbu životného prostredia nadregionálnu pôsobnosť. O tom, ale i o nových zámeroch univerzity bude nutné v záujme vzbudzovania záujmu stredoškôľakov o štúdium informovať poradcov na stredných školách, ktorí usmerňujú profesionálnu orientáciu svojich študentov.

Ďalšou skupinou, ktorá by podľa mojej mienky mala dostávať na stôl informácie o univerzite, sú naši absolventi. Tí, ktorí ostali v poľnohospodárskej branži, ale aj tí, ktorí pôsobia v súkromných firmách, vo verejnej či štátnej službe, samospráve atď. Využití ich spätosť so svojou alma mater v prospech jej ďalšieho napredovania. Chceli by sme ich oslovit, aby sa stali šíriteľmi informácií, predplatiteľmi a čitateľmi Poľnohospodára vo väčšom rozsahu a nenechávali si novinky a správy zo

školy iba pre seba, ale na základe nich podporili aj aktivity svojich nasledovníkov. No dvojtýždenník Poľnohospodár, ktorý si svoju informačnú a dokumentačnú funkciu plní už celých 47 rokov, je iba jednou možnosťou sprostredkovania informácií. Na májovej rozšírenej redakčnej rade sa hovorilo aj o jeho ďalšom smerovaní a orientácii. Redakcia a kancelária vzťahu s verejnosťou sa však kontaktuje aj s ďalšími masmédiami, črtá sa širšia spolupráca so staronovými Roľníckymi novinami, ktoré v svojej novej forme týždenníka vytvorili priestor pre SPU. Chceme využívať aj iné formy zviditeľňovania školy, od rôznych podujatí pre odbornú verejnosť až po oslovenie návštevníkov našej školy napríklad nevtieravými multimedialnými prezentáciami počas slávnostných promócií či prijímacích skúšok a podobne. Veď ak sa obzrieme späť, vidíme, koľko zaujímavých a krásnych vecí sa tu počas školského roka udialo. Od vedeckých podujatí najvyššieho rángu až po športové, kultúrne či spoločenské akcie, ktoré takisto oslovujú mladých ľudí, aby k nám prišli študovať a prežili tu päť užitočných, ale aj krásnych rokov. Záujem by mal byť i „oprášenej“ V-klub, od ktorého si osobne slubujem oživenie študentského ži-

vota nadviažuc na tradície, ktoré tu sú. Netreba chodiť ďaleko, dôkazom sú nedávne prvé Nitrianske univerzitné dni.

Ďalším kľúčovým momentom prezentácie univerzity je vyjadrenie jej identity výstižnou grafickou prezentáciou, emblémom či logom. Bude treba vypracovať jednotný grafický manuál ako návod na to, aby sa znak školy vždy v rovnakej podobe objavoval na našich budovách, najrôznejších tlačovinách, plagátoch, v publikáciách, na pútačoch, a tak sa vžil do povedomia verejnosti. Pravda, moderných možností, ako prezentovať univerzitný život, je neúrekom, no na všetko, alebo skoro na všetko sa musíme pozeráť cez prizmu finančných nákladov. Vydať kvalitný informačný materiál, ktorý upúta, vyrobiť cédečko či natočiť film, to nie sú lacné záležitosti. Preto hľadáme možnosti, ako získať prostriedky aj z iných zdrojov, napríklad z grantov alebo spoluprácou s inými subjektmi. Na druhej strane treba povedať, že pravdivé, kvalitné a včasné informovanie patrí medzi dôležité kroky, s ktorými musí v konkurenčnom svete rátať každý špičkový manažér a táto myšlienka nie je cudzia ani vedeniu našej školy.

Počet obyvateľov Zeme sa za posledných 50 rokov viac ako zdvojnásobil a vzrástol na dnešných 6 miliárd. Za posledných 100 rokov bolo zaznamenaných viac technických objavov, ale aj skultúrovaná väčšia výmera pôdy ako za celú doterajšiu históriu ľudstva. Tieto skutočnosti sú však sprevádzané aj mnohými negatívami. Tvorí sa viac odpadu, do atmosféry preniká mnoho látok, tzv. skleníkových plynov zvyšujúcich skleníkový efekt atmosféry. To spôsobuje anomálie všeobecnej cirkulácie atmosféry, s ktorými sú zvyčajne spojené extrémne meteorologické prvkov, hlavne energetickej a vodnej bilancie. Tie opätovne vyvolávajú anomálie súvisiace napr. s vývojom rastlín, ich kalamičným poškodením suchom, záplavami, chorobami a škodcami, ale aj inými živelnými pohromami. Ktoré sú teda tie najčastejšie diskutované anomálie počasia z hľadiska globálneho, celoplanetárneho, ale aj z hľadiska domácich - slovenských podmienok? V posledných desaťročiach sme boli svedkami výrazných zmien teplotného a v nadväznosti na to aj vlhového režimu na Slovensku, čo má nepochybne svoj dopad aj na poľnohospodársku výrobu. Niekoľko príkladov

Aké bude počasie?

z Agrometeorologickej stanice v Nitre za roky 1961 - 2000. V Nitre, ktorá reprezentuje Podunajskú nížinu, sa v rokoch 1951-2000 priemerná ročná teplota vzduchu zvýšila z 9,7 na 10,6 °C, počet tropických dní v roku stúpol zo 7 na 26, počet mrazových dní poklesol od roku 1980 do roku 2000 v apríli priemerné z 10 na 4 a v máji z 2 na nulu. Ročný úhrn zrážok poklesol z 560 na 515 mm, ročný deficit vlhky vzrástol z 250 na 400 mm a pôdna vlhkosť napr. v najteplejšom mesiaci júli klesla v 1 m hĺbke pôdy zo 75 na 50 mm.

Vysoké teploty všeobecne ovplyvnili predĺžovanie celoročnej vegetačnej periódy. A aká bola prvá polovica tohto roka? Podľa úhrnu atmosférických zrážok bol celý polrok suchý až mimoriadne suchý. Veď z plánovaného úhrnu zrážok podľa klimatického normálu (264 mm) spadlo iba 97 mm, to je relatívne 37 % normálu. V absolútnych jednotkách teda už v tomto roku chýba 167 mm vlhky. Podľa teploty, po prvých štyroch, v podstate normálne teplých mesiacoch, boli máj a jún veľmi teplé s odchýlkou t ≈ +4,0 °C.

A čo vyhladky na prázdninové mesiace júl - august?

Aj keď dlhodobé prognózy nemajú patričnú štatistickú hodnovernosť, v tomto smere predsa len možno stanoviť solídny odhad počasia predovšetkým odvodený z klimatickej zmeny. Posledné roky sa vyznačujú výrazným rastom teplôt. V oblasti Podunajskej nížiny prekročila priemerná ročná teplota už hodnotu 12,0 °C. Tohtoročné leto sa pravdepodobne od tohto trendu veľmi neodchýli. To znamená, pre rekreantov a turistov počasie ideálne, pre poľnohospodárov skôr naopak...

Len pekné leto a prázdniny praje prof. Ing. František Špánik, CSc.

Letom univerzitným svetom

Univerzita v írskom Corku je ďalším partnerom našej univerzity v rámci programu Socrates - Erasmus. Iba nedávno sa odtiaľ vrátila prorektorka pre zahraničné vzťahy prof. ANNA BANDLEROVÁ, keď po rokovaní s predstaviteľmi jednej z najstarších tamojších štátnych univerzít podpísala zmluvu na najbližšie obdobie, v rámci ktorej budú môcť štýria naši študenti absolvovať študijný program v krajine, kde je angličtina úradným jazykom.

„Je to veľmi dôležité. Naša škola má síce veľa zmlúv so zahraničnými univerzitami v rámci programu Socrates - Erasmus, ale chýbali nám zmluvy so školami v anglicky hovoriacich krajinách, a preto sme sa snažili sústrediť práve na ne. Pravda, po anglicky sa dnes vyučuje vo viacerých krajinách, napríklad v Holandsku, ale to nie je to isté, ako keď niekto hovorí materinským jazykom! Treba povedať, že Angličania neradi chodia na starý kontinent a naopak, veľmi ochotne podpisujú tieto zmluvy. Som veľmi rada, že univerzita v Corku je výnimkou. Naši hostitelia boli veľmi milí, ochotní a venovali sa nám ako málokde. Po rokovaní s riaditeľom írskoho centra pre udržateľný výskum Národnej

svetom

univerzity v Corku Éamonom Lenihanom a ďalšími predstaviteľmi sme získali niekoľko ponúk programov pre našich študentov, a to v oblasti potravinárstva, rozvoja vidieka, sociálnej integrácie, rozvoja družstevníctva. Pán Lenihan nás v najbližšej dobe navštívi a budeme rokovať aj o ďalších možnostiach spolupráce. Radi by sme ich získali za partnerov do projektov rozvoja vidieka, ale budeme hovoriť aj o hosťovaní tamojších profesorov u nás a vydávaní dvojročných diplomov“, povedala nám prof. A. Bandlerová.

Okrem Corku podpísala naša univerzita v poslednom období zmluvu s univerzitou v Sunderlande týkajúcu sa učiteľských mobilit, s univerzitou v Greenwichi, Gloucestershire, v Plymouthu a v Londýne pre učiteľské i študentské mobility. Nová je i zmluva s Nórskou poľnohospodárskou univerzitou, ktorá je výnimočná z toho hľadiska, že v rámci podpory krajín strednej a východnej Európy poskytuje štipendia pre učiteľov i študentov nórskeho ministerstva školstva. KP

Írsku národnú univerzitu v Corku je jednou z najstarších štátnych univerzít v krajine a zároveň významné svetové vzdelávacie centrum pre potravinárstvo, ktoré spolupracuje s írskymi a medzinárodnými spracovateľmi potravín. Poskytuje vzdelanie v odbore spracovania potravín, marketingu, distribúcie, medzinárodného obchodu, biotechnológií, bezpečnosti potravín a podobne. Štúdium trvá 4 roky vrátane odbornej stáže v potravinárskom priemysle, pričom absolvent získava titul bakalára. V súčasnosti tu študuje 13 tisíc študentov z 57 krajín sveta. Univerzita má bohatý sociálny program, ktorý pokrýva aj široké spektrum mimoštudijných aktivít. Nechýbajú ani možnosti pre vrcholový šport a aktívny relax vo výške 50 športových kluboch a v novom krytom športovom centre. (ok)

Odborári o kritickom stave

Rada OZO PŠaV pri SPU v Nitre na svojom riadnom zasadnutí 18.6.2003 prijala vyhlásenie súvisiace s celozväzovým štrajkom:

„Vzhľadom na súčasné nedostatočné financovanie školstva z HDP, ktoré je neporovnateľné s krajinami EÚ a dokonca ani s krajinami, ktoré do EÚ prístupujú (Poľsko, Česko, Maďarsko a ďalšie), plne podporujeme dôvody, na základe ktorých Rada zväzu PŠaV na Slovensku prijala dňa 9.6.2003 uznesenie, ktorým vyhlásila na 20.6.2003 celozväzový štrajk.

v našom školstve

Hlavné dôvody vyhlásenia štrajku sú, že vláda SR napriek upozorneniam na potrebu zabezpečiť financovanie školstva v rozsahu, ktorý umožní riadny chod škôl a školských zariadení a rast reálnych plátov zamestnancov, ako aj zachovanie zákona o verejnej službe a tarifného odmeňovania zamestnancov vo verejnej službe, ktorý garantuje základné mzdové istoty zamestnancov v školstve, nerieši dostatočne tieto oblasti.“

* Prezident Českej republiky Václav Klaus menoval na návrh Vedeckej rady Českej poľnohospodárskej univerzity v Prahe doc. Ing. Vladimíra Kročka, CSc., dekana Mechanizačnej fakulty SPU, za profesora v odbore technika a mechanizácia poľnohospodárstva. Dekrét si spolu s ďalšími novomenovanými profesorami prevzal 5. júna v historických priestoroch Veľkej auly pražského Karolína. Srdečne blahoželáme! -r-

O fyziológii živočíchov

V dňoch 2. a 3. júna sa v Kongresovom centre SPU konal jubilejný, piaty celoslovenský seminár o fyziológii živočíchov. Odborné podujatie, na ktorom sa zúčastnili pracovníci špecializovaných pracovísk slovenských vzdelávacích a vedeckovýskumných inštitúcií, ale i hostia z Univerzity sv. Štefana v Gödöllő, zorganizovala Katedra fyziológie živočíchov FBP.

Pracovisko, ktoré má v náplni činnosti výučbu a vedeckovýskumné aktivity v oblasti fyziológie živočíchov, je od 1. januára 2003 súčasťou novej Fakulty biotechnológie a potravinárstva. Katedra nadväzuje v nových podmienkach odbornej profilácie tejto fakulty na svoje tradície, ale zároveň zvažuje rozšíriť ponuku vyučovateľských predmetov. V oblasti vedeckovýskumných aktivít, dlhodobého zameraných na štúdium ukazovateľov stavu vnútorného prostredia a látkovej premeny hospodárskych zvierat v rôznom kontexte, sa v poslednom období pracovníci katedry venujú i štúdiu regulačných mechanizmov procesu dozrievania prasníciek. Aktuálne sú i otázky vplyvu prostredia na organizmus a riziko vstupu látok ohrozujúcich zdravie do potravinového reťazca. Okrem toho je katedra aktívna i v problematike paleopatológie skeletu zvierat ako výsledku pôsobenia faktorov paleoenvironmentu. V rámci spolupráce s inými pracoviskami fakulty participuje na programoch zameraných na aspekty zvyšovania kvality surovín živočíšneho pôvodu.

Katedra pestuje tradíciu poriadania pravidelných seminárov, čím vo veľkej miere prispieva k udržiavaniu a skvalitňovaniu komunikácie bádateľov v oblasti fyziológie v stredoeurópskom, najmä Karpatskom regióne. Prezentácia najnovších výsledkov vedeckovýskumných aktivít zúčastnených pracovísk, výmena informácií a skúseností súvisiacich s problematikou výskumu a výučby, ale aj nadväzovanie a využívanie kontaktov, to sú nemenej dôležité ciele týchto stretnutí. I tento raz prispeli k tomu neformálne diskusie počas prestávok v priebehu rokovania, ale aj počas spoločenského posedenia. Po ukončení seminára navštívili viacerí účastníci KFZ a prezreli si jej priestory.

Prednesené referáty, ako aj vystavené postery sprevádzala podnetná diskusia, ktorej výsledkom bolo mnoho inšpirujúcich otázok a myšlienok. Širokospektrálne obsahové zameranie príspevkov publikovaných v zborníku odráža nesmiernu šírku, zložitost, variabilitu a význam fyziologických dejov v živočíšnom organizme. V závere úspešného podujatia zaznelo priane stretnúť sa o dva roky na šiestom celoslovenskom seminári. MVDr. Marian Fabiš, PhD.

BIOFÓRUM proti konfliktom

Eliminácia konfliktov, najmä predchádzanie im v medzinárodných vzťahoch, je najdôležitejšou a aj najťažšou úlohou súčasnej medzinárodnej politiky. Konflikty však vznikajú aj v iných oblastiach života, pri využívaní prírodných zdrojov, v životnom prostredí, kde sa stretávajú rôzne záujmy ekonomické so záujmami environmentálnymi.

BIOFORUM je projekt spolufinancovaný Európskou úniou, ktorého cieľom je vytvoriť európske fórum pre dialóg medzi vedcami a vlastníckmi, aby sa minimalizovali konflikty medzi ochranou biodiverzity a ľudskými aktivitami. V rokoch 2001-2002 sa uskutočnili štyri workshopy zamerané na zdroje konfliktov, ich riešenie a na stratégie monitorovania riešenia konfliktov v členských štátoch EÚ. Účasť kandidátskych, resp. pridružených krajín bola sporadická a často nereprezentatívna. Preto sa v nasledujúcich dvoch rokoch majú do projektu začleniť i nové krajiny.

Prvé pracovné stretnutie takéhoto druhu pod názvom BIOFORUM-ACC I sa uskutočnilo v apríli v Konferenčnom centre SAV v Smoleniciach, kde som mal možnosť pracovať v skupine pre poľnohospodársku krajinu, v ktorej sú podobné problémy takmer vo všetkých prístupujúcich a kandidátskych krajinách, spojené s predchádzajúcim veľkoplošným kolektívnym obhospodarovaním pôdy a transformáciou na súkromné farmárske formy hospodárenia na pôde. Výsledkom rokovania je predbežná verzia písomnej správy o konfliktoch medzi biodiverzitou a majiteľmi v pridružených a kandidátskych krajinách.

Doc. RNDr. Pavol Eliáš, CSc.

Informačné technológie

vo výučbe matematiky

Kongresové centrum SPU privítalo 4. júna odborníkov na exaktné vedy z rôznych univerzít a výskumných pracovísk zo Slovenska, Českej republiky a Ukrajiny na 2. medzinárodnej vedeckej konferencii Matematika vo výučbe, výskume a praxi 2003, ktorú zorganizovala Katedra matematiky FEM. Rokovania v dvoch odborných sekciách, na ktorých sa zúčastnili hostia z katedier matematiky a aplikovanej matematiky z JU v Českých Budějoviach, UK a EU v Bratislave, TU so Zvolene, Trnavskej univerzity, UKF a VÚVZ v Nitre a mnohých ďalších pracovísk boli zamerané na prezentáciu výsledkov vedeckovýskumnej činnosti a nových poznatkov z matematiky, didaktiky matematiky a aplikovanej matematiky na univerzitách a fakultách poľnohospodárskeho, ekonomického, technického a pedagogického zamerania. Celý deň prebehol v priateľskej a srdečnej atmosfére, čo umocnilo aj malé neformálne posedenie v závere dňa.

Stretnutie vytvorilo priestor pre vzájomnú výmenu skúseností a výsledkov v oblasti uplatnenia informačných a komunikačných technológií vo výskume a výučbe matematiky a bolo príležitosťou získať nové vedomosti, poznatky, ale i priateľstvá a oboznámiť sa s novými trendmi vo výučbe a výskume v tejto vednej disciplíne.

Mgr. R. Gregaňová

Nové fyzikálne poznatky

ovplyvňujú technický pokrok

Katedra fyziky SPU a pobočka Jednoty slovenských matematikov a fyzikov v Nitre každý druhý rok organizujú vedeckú konferenciu s názvom Výskum a vyučovanie na katedrách fyziky v kontexte univerzitného vzdelávania. Jej tretí ročník sa uskutočnil 4. júna pod záštitou dekana Mechanizačnej fakulty prof. Ing. Vladimíra Kročka, CSc., pričom cieľom bola vzájomná výmena aktuálnych vedeckých a odborných poznatkov v oblasti výskumu a vyučovania na katedrách fyziky rôznych typov univerzít a stretnutie pedagógov katedier fyziky. Odznali príspevky hostí z Českej poľnohospodárskej univerzity v Prahe, Univerzity sv. Štefana v Gödöllő v Maďarsku, Ústavu agrofyzyky z Poľska a kolegov zo slovenských univerzít, z STU a UK v Bratislave, UMB v Banskej Bystrici, UKF v Nitre a samozrejme, z našej univerzity.

Tematický záber konferencie bol široký. Od prezentácie výsledkov štúdia mechanických vlastností rôznych druhov biologických materiálov, významu stanovenia neistoty meraní typu B, využitia fraktálov pri zisťovaní štruktúry pôdy, využitia elektrických vlastností či vplyvu ionizačného žiarenia na kľúčivosť a teplotnej závislosti termofyzikálnych veličín biologického materiálu až po didaktické problémy vyučovania fyziky na stredných a vysokých školách. To, čo

sa nevešlo do tohto krátkeho príspevku, sa záujemca o túto problematiku dozvie zo zborníka, netradičného, ale veľmi invenčne zostaveného multimediálneho cédečka, ktoré chválili prácu kolegov z fakultného výpočtového strediska.

Pristavme sa pri problematike vyučovania fyziky. Niekoľko pohľadov na túto tému. V jednom z referátov sa konštatuje, že efektívnosť výučby tohto predmetu je dôležitým predpokladom budúceho technického rozvoja, ktorý je novými fyzikálnymi poznatkami v značnej miere ovplyvnený. Z hľadiska didaktických postupov pri prednáškach z fyziky na vysokých školách sa zdôrazňuje potreba experimentov, demonštrácií na prednáške, či už v reálnej alebo sprostredkovej forme. Motivácia je ďalším významným faktorom, ktorý ovplyvňuje efektívnosť vyučovania fyziky na všetkých stupňoch škôl. Opäť sa potvrdzuje stará známa pravda, že výsledky študentov a žiakov sú vo veľkej miere podmienené osobnosťou učiteľa a jeho učebnými metódami. Vyučovanie fyziky treba podľa prednášateľov inovovať nielen po obsahovej, ale aj pedagogickej stránke. V tejto súvislosti sa otvára široké pole pôsobnosti pre uplatňovanie informačných a komunikačných technológií vo výučbe, ako aj v individuálnom štúdiu.

Katedra fyziky a pobočka JSMF v Nitre

Ako dnes žije

stredoeurópsky vidiek

Poznatky o dopade transformácie ekonomiky na život obyvateľstva žijúceho na vidieku v krajinách strednej Európy si vymenili účastníci medzinárodného workshopu k problematike vidieckych domácností v procese transformácie hospodárstva, ktorý sa konal v dňoch 2. – 3. júna na Katedre regionálneho rozvoja FEM. Je to súčasť projektu, do ktorého sú zapojené pracoviská Varšavskej univerzity, Univerzity Sv. Štefana v Gödöllő a Cornellskej univerzity.

Domáci aj zahraniční účastníci priniesli množstvo zaujímavých informácií. Hostia z Poľska o jednotlivých zdrojoch príjmov vo vidieckych domácnostiach, konkrétne v Mazovianskej provincii, o pracovných zdrojoch a príležitostiach ich využitia vidieckymi domácnosťami, ale aj o probléme vzťahu obyvateľstva a štátu. Na toto reagoval príspevok o spolupráci bankového sektora a vidieckych domácností. V súčasnom období, keď do-

chádza k poklesu počtu obyvateľstva v predproduktívnom veku nielen na Slovensku, ale v celej Európe, zaujal účastníkov príspevok na tému Teritoriálne rozdiely v indexe populácie vidieckeho obyvateľstva v Maďarsku, dôsledkom ktorých sú najmä diferencie v sociologicko-ekonomických podmienkach regiónov (príjmy obyvateľstva, miera nezamestnanosti).

O zmene spôsobu života ľudí na slovenskom vidieku v procese transformácie, konkrétne v obciach okresu Topoľčany, hovorila doc. Ing. Mária Fáziková, CSc. Na rozdiely v materiálnom vybavení vidieckych domácností okresov Topoľčany, Sabinov a Senec a na sociokultúrne statusy poukázala Mgr. Ing. Danuša Moravčíková.

S mnohými zaujímavými poznatkami, ktoré odznali na tomto podujatí, sa vedecká, ale aj laická verejnosť bude môcť oboznámiť aj prostredníctvom monografie.

Ing. Viera Papcunová,
Ing. Jana Jarábková

Biologická bezpečnosť

ruka v ruke s informovanosťou

Inštitút ochrany biodiverzity a biologickej bezpečnosti (IOBBB) a Katedra genetiky a šľachtenia rastlín FAPZ usporiadali 10. júna v kongresovom centre SPU seminár pod názvom Biologická bezpečnosť v agropotravinárstve '03. Podujatie pod odbornou a organizačnou gesciou Ing. I. Ferenčíka z MŽP SR, doc. J. Brindzu a doc. D. Tótha z našej univerzity, sa pod záštitou MŽP SR a Slovenskej komisie pre Dohovor o biologickej diverzite konalo v spolupráci s Ústavom molekulárnej biológie SAV v Bratislave, Slovenskou šľachtiteľskou a semenárskou asociáciou a Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym v Bratislave.

Na seminári sa zúčastnilo polstovky pracovníkov z vedeckovýskumnej a podnikateľskej sféry, školstva, štátnych riadiacich a kontrolných orgánov a iných inštitúcií. Riaditeľ IOBBB v príhovore zdôraznil význam problematiky biologickej bezpečnosti pre celú spoločnosť, a to na národnej i globálnej úrovni a oboznámil účastní-

kov s poslaním inštitútu, jeho aktivitami a plánni pre najbližšie obdobie najmä s dôrazom na otázky biologickej bezpečnosti.

V referátoch sa zdôrazňovalo prepojenie biologickej diverzity a biologickej bezpečnosti s kvalitným výskumom, prípravou expertov a neustálou snahou o informovanie verejnosti. V budúcnosti sa plánuje rozšíriť program seminárov a zahrnúť medzi prednášateľov aj zástupcov producentov geneticky modifikovaných organizmov a potravín, ako aj reprezentantov NGO.

Vďaka finančnej podpore z MŽP SR bolo možné poskytnúť záujemcom zborník príspevkov. Mimo programu bola zaradená krátka prednáška P. Siekela o projekte zameranom na rozvoj národného štruktúrneho rámca pre biologickú bezpečnosť, financovaného v 112 štátoch v rámci globálneho projektu UNEP-GEF.

Doc. Ing. Ján Brindza, CSc.,
doc. Ing. Dezider Tóth, DrSc.

ROZHOVOR

Jednou zo zastávok v rámci májového kontrolného dňa vo Vysokoškolskom poľnohospodárskom podniku v Koliňanoch bola demonštračná bioplynová stanica, ktorej súčasťou je aj novozriadené Laboratórium MCFC, kde je nainštalované unikátne zariadenie na testovanie vysokoteplotných palivových článkov typu MCFC. Čo sa za touto skratkou skrýva, ale i o tom, čím sa zaoberajú pracovníci Katedry mechaniky a strojnictva v rámci medzinárodných výskumných projektov, sme sa pohovorali s jej vedúcim, doc. Ing. JÁNOM GADUŠOM, PhD.

Prvým medzinárodným projektom, do ktorého sme sa zapojili už v roku 1996, bol projekt programu INCO-COPERNICUS, zameraný na oblasť obnoviteľných zdrojov energie, nazvaný Bioplynové technológie pre regeneratívnu dodávku energie vo východnej Európe. Jeho vedúcim bol doc. Ing. P. Sklenka, CSc., ktorý, žiaľ, už nie je medzi nami. Realizačným výstupom projektu je demonštračná bioplynová stanica v Koliňanoch, ktorá bola uvedená do skúšobnej prevádzky v októbri roku 2000.

Obnoviteľné zdroje energie treba akceptovať

V nadväznosti na úspešné riešenie bola naša katedra prizvaná k účasti na ďalších projektoch z oblasti obnoviteľných zdrojov energie v rámci 5 RP EÚ.

* A to?

Participujeme na troch projektoch. Cieľom projektu EFFECTIVE, ktorého riešenie bolo naplánované na obdobie rokov 2000 – 2004, je zníženie emisií plynov CO₂, CH₄ racionálnou výrobou energie použitím vysokoteplotných palivových článkov, v skratke MCFC – Molten Carbonate Fuel Cells, s vysokou elektrickou účinnosťou od 40 do 65 % a pridruženou výrobou tepla. Okrem toho vývoj a dlhodobé testovanie systémov umožňujúcich čistenie bioplynu na úrovni, ktorú dosahuje zemný plyn, t.j. redukcie koncentrácie najmä sírovodíka na hodnotu nižie 10 ppm. Dlhodobé testovanie palivových článkov v aplikácii s bioplynom na špeciálne vyvinutom testovacom zariadení a skúmanie možnosti rozširovania tejto technológie prostredníctvom logistických, hospodárskych a sociálnych prieskumov využitím metódy QFD (Quality Function Deployment).

* Je to problematika, ktorá je z hľadiska riešenia energetickej otázky nanajvýš aktuálna.

Napomáhať odstraňovanie bariér pri spoločenskej akceptácii obnoviteľných zdrojov energie, to je jeden z cieľov druhého projektu, ktorý riešime. Okrem toho je projekt AMONCO, o ktorom je reč, zameraný na znížovanie nákladov na výrobu energie selekciou vstupného substrátu tak, aby produkovaný bioplyn dosahoval vysokú kvalitu pri nízkom stupni znečistenia. To si vyžaduje aj dlhodobé monitorovanie anaerobného vyhnívacieho procesu v podmienkach

priemyselných bioplynových staníc. Projekt definuje aj ďalší cieľ, zníženie ceny biomasy využívaním biologických odpadov aj z priemyselnej výroby a racionalizáciou a zvýšením efektívnosti využívania energie kombinovanou produkciou tepla a elektriny.

* A tretí projekt?

Najnovší, ktorý odštartoval v januári tohto roku, je projekt POLAR. Hlavným cieľom je vývoj a odskúšanie nízkonákladového adsorpčného

chladiaceho zariadenia pre kogeneračnú jednotku a dosiahnuť tak efektívne využívanie energie v malých bioplynových kombinovaných tepelných a energetických zariadeniach. Takže v Koliňanoch budeme v prevádzkových podmienkach testovať tzv. tri-generáciu, čo je kombinovaná výroba elektrickej energie, tepla a chladu, samozrejme tiež využívajúci bioplyn.

* Ako je na tom s obnoviteľnými zdrojmi energie Európa?

* Biologický filter
Snímky: Ján Gaduš

* Demonštračná bioplynová stanica vo VPP v Koliňanoch

Európsky parlament už viac rokov intenzívne podporuje projekty zamerané na širšie využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Komisia EÚ vytýčila pre členské krajiny ako strategický cieľ do roku 2010 zdvojnásobenie využívania podielu obnoviteľných zdrojov v porovnaní s rokom 1995 (5,3%), čo znamená, že takýmto spôsobom by sa malo získať až 12 % energie. Hlavnú časť energie potrebnej k zvýšeniu podielu OZE by mali poskytovať práve biomasy, čo predstavuje strojnásobenie ich súčasného využívania. Na území Slovenska, najmä vďaka jej geografickým a klimatickým podmienkam, predstavuje biomas z lesa a poľnohospodárskej výroby významný energetický potenciál. Napriek tomu je jej súčasné využívanie na úrovni pod 1 % z ročnej spotreby primárnych energetických zdrojov, teda hlboko pod úrovňou, ktorá sa dosahuje v krajinách s podobnými prírodnými podmienkami v EÚ. Preto riešenie problematiky širšieho využívania obnoviteľných zdrojov energie je aj u nás vysoko aktuálne a naša univerzita je jediným pracoviskom, ktoré svoje výskumné aktivity už od roku 1996 zameriava práve na energetické zhodnotenie biomasy z poľnohospodárskej produkcie.

Ďakujem za rozhovor!

K. Potoková

Škola ma naučila aj starostovať

V redakcii Poľnohospodára už roky visí veľkorozmerná fotografia. Študentský pár pohrúžený do rozhovoru, v pozadí auta. Výstižný obrázok, ktorý neustráca aktuálnosť, i keď sa aktéri a móda odvtedy už veľakrát zmenili. V uplynulých dňoch sa fotka ocitla zoči voči svojmu autorovi. Ing. JOZEF CHOMANIČ, ktorý žije so svojou rodinou v Kolonici na východnom Slovensku, prišiel do Nitry na promóciu a využil túto príležitosť, aby si osviežil pekné spomienky na svoju spoluprácu s našim dvojtýždenníkom.

Prostredníctvom Poľnohospodára som stále v styku s univerzitou, aj keď sem do Nitry málo chodím. Počas štúdia bola redakcia mojím druhým domovom. Na školu som prišiel už po vojencine a keď mali moji spolužiaci vojenskú prípravu, venoval som deň voľna fotografovaniu a práci pre noviny.

Najradšej som robil reportážnu fotografiu, ale trochu som zabídl do každej témy. Celoslovenské a celoslovenské kolá ŠVOČ, volejbalové zápasy, robil som aj umelecké fotografie, divadielko, súbor Zobor. Na druhej strane, aj som si privyroboval, každá korunka bola dobrá. Našlo sa i také číslo novin, v ktorom bolo 44 mojich fotiek!

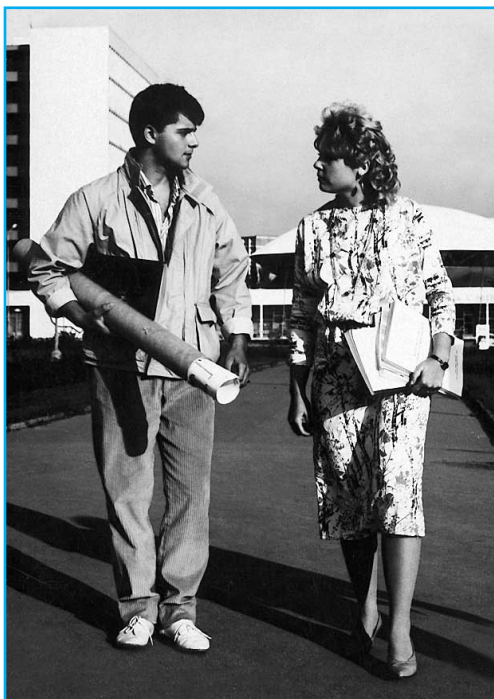
Fotokružok bol súčasťou V-klubu, viedol ho Jozef Bajla. Kúpovala sa výlučne technika našej, sovietskej alebo nemeckej výroby. Za môjho času bolo v kružku veľa študentov, ktorí sa podieľali na výstavách umeleckých snímok. Vo vestibule v Mladosti sme mali veľké nástenky, kde sa každý týždeň menil panel s fotkami. Spomínam si na jednu príhodu. Robil som rôzne fotomontáže, mal som nafotenú riekku a skúsil som do nej premietnuť aulu. Ktosi ma obvinil, že som to urobil zámerne, vraj škola ide dolu vodou! Aj také časy boli...

Ako žije, čomu sa venuje náš fotoreportér dnes? Po niekoľkých rokoch starostovania v obci a vyhratom boji s chorobou najmä poľnohospodárstvu, agroturistike. Pochvaľuje si, že vysoká škola, ktorú absolvoval v roku 1987, mu dala dobré základy aj pre vykonávanie funkcie starostu.

Všetko, čo som sa tu na škole naučil, som chcel realizovať vo svojej starostovskej funkcii. Desiat rokov som ju vykonával, snažil som sa urobiť projekty vodovodu, kanalizácie, podarilo sa mi upraviť vodný tok zvláštnym spôsobom, tak, že sa vybudovalo 12 kaskád na vodnom toku bystrinného typu, aby sa zadržala sila, erózia. Samozrejme, kaskády boli urobené len z prírodného materiálu, dreva a kameňa. Slúžia dodnes. V roku 1994, keď som túto stavbu realizoval, telefonicky som sa

radil aj so svojim školiteľom, prof. Klopčekom a odborníkmi z katedry.

Keď som bol vo funkcii tretí alebo štvrtý rok, stretol som sa so svojimi kolegami starostami a zistil som, že to, čo im chýba, mám ja vlastne zo školy. Melioračný odbor, ktorý som končil, je taký širokospektrálny, že znalosti môže starosta dobre využiť vo svojej práci. Mal by rozumieť aj poľnohospodárstvu, aj tvorbe krajiny, aj kanalizácii, vodovodom, cestám, plynoifikácii a iným relatívne malým stavbám, pretože na dedine nikdy nevyrastie obrovská firma, všetko sa robí v malom. Aj malé vodné nádrže, úpravy vodných tokov, o ktorých sme sa učili, sa dajú realizovať len v obciach. To sú starosti, s ktorými sa starostovia často stretávajú.

Dnes sa venujem hlavne poľnohospodárstvu. Dal som sa na pestovanie pohánky, alebo inak po našom tatariky. V poslednej dobe je o ňu veľký záujem, patrí k zdravej výžive. U nás si ju ľudia pre vlastnú potrebu vždy pestovali, no dnes, keď je v obci málo koníkov a starých gazdov, sa to trochu zanedbalo. Pohánková múka sa miešala s bežnou a robili sa z nej napríklad povestné tatarčané pirohy. I dnes sú špecialitou blízkych hotelov, kam pohánku dodávame.

Mám aj nejaké plány v oblasti agroturistiky. Počas starostovania som umožnil Humenskej hviezdárni postaviť si vysunuté pracovisko v katastri našej obce, na Kolonickom sedle. Sú tam vynikajúce pozorovacie podmienky, najčastejšie najčistejšie nebo. Umiestnili tam najväčší ďalekohľad na Slovensku. Okolo hviezdárne sa pomaly rozbieha turistický ruch. Kolonica sa nachádza iba 15 km od ukrajinskej hranice, kde bude v budúcnosti Schengenská hranica. Bude prichádzať viac turistov, už máme financie na vybudovanie vlekov a zjazdoviek a chceme realizovať aj projekt Cesty planét. Od hviezdárne by sa v pomernej vzdialenosti na turistických chodníkoch mali nachádzať zastávky, ktoré budú predstavovať jednotlivé planéty slnečnej sústavy. Svojho času som na tému agroturistiky diskutoval aj s doc. Húskom. Okrem dobytky, ktorý chovám, by som chcel mať aj koníky, sánky, bríčku, poskytovať turistom ubytovanie.

Ďakujeme za návštevu a držme palce pri realizácii všetkých predstáv a plánov!

K. Potoková

* Niekoľkonásobná zväčšenina snímky Ing. J. Chomaníča z októbra 1986 dodnes zdobí našu redakciu.

Úvahy na prázdniny

Život plný prekvapení, neočakávaných záhad, starostí a problémov, kopiach sa a pretrvávajúcej nezodpovedaných otázok nás v prázdninovom období privedie do určitého útlumu. O to náostojivejšie nás je seš zaskočí potrebou riešiť ich zo dňa na deň, aj tie, nad ktorými by sa žiadalo pouvažovať.

Zamýšľam sa preto nad našim pôsobením v procese, ktorý polstoročie tvaroval nie bezvýznamný rezort, akým je výživa národa. Aktívne sme v ňom pôsobili ako tvorcovia, a preto je normálne pochváliť sa jeho úspechmi, ale čestne a zodpovedne znášať aj jeho pád. Najmä študentom treba sprítomniť to, čo bolo a je reálne, nie opierať sa o prispôbovať históriu. Mnohí sú deťmi a vnúčatami tých, ktorí prekračovali prah tejto školy, aby po jej ukončení zúročili vklad, ktorý tu nadobudli, tých, ktorí užitočnou prácou vydali svedectvo o tom, že malé Slovensko sa výrobou potravín v 90. rokoch dostalo na úroveň európskeho štandardu. Nespájajme preto toto obdobie len s chybami a omylmi, nestotožňujme sa mlčky s deštruktívnou kritikou, ktorá zbavuje mladého človeka ilúzií, demonizuje aj to, čo nebolo diabolské a vnáša pochybnosti, depimuje a ruší akúkoľvek motiváciu. Prípustne argumentáciu aj dnes uznávaných ekonómov, že tu bol spofahlivo fungujúci mechanizmus stabilizujúci ekonomiku štátu práve v agropotravnárskej oblasti. Majme uznateľné slovo pre ľudí, ktorí sa o to pricinili a nehádzme na nich blato, lebo ak cesta, ktorou kráčali, viedla naozaj do záhuby, tak pamätajme, že sme ju dláždili aj vlastnou prácou.

Vo vžitom systéme vysokých škôl je roky evidovaný podiel na výučbe a vede kategóriu pedagogických a vedeckovyskumných pracovníkov, pričom obe majú pracovné povinnosti presne vymedzené. Zákonikom práce. Pre učiteľa je platné zovšeobecnenie využitia pracovného času z dvoch tretín na vyučovaciu proces, z jednej tretiny na vedecký výskum. Semester mával 15 týždňov, mladí asistenti mali možnosť zúčastňovať sa 4 týždne pri vedejnej praxe a aj sobota bola pracovným dňom. Rok trvá však dlhšie ako dva semestre, táto samozrejmosť je v našej komunite nepochybná, ale či ju tak chápe aj verejnosť? Roky bolo dogmou zachovávať na vysokých školách pomer učiteľských a vedeckovyskumných pracovníkov asi 1:1, ale bude možné pri prískrtom rozpočte na vedu tento stav zachovať? Aktívne využívanie pracovného času učiteľmi má rovnako svoje pravidlá, hodnotiace kritériá pri odbornom raste, výmery priamej vyučovacej povinnosti, pridelovania gestorstva za učebné odbory a predmety – je tento pomer presný, jednotne evidovateľný, prísny a spravodlivý? Čo prospešné a užitočné sme ponúkli študentovi? Skutočne sme mu v trojstupňovom systéme štúdia a po prijatí európskeho systému transferu kreditov otvorili cestu na európske univerzity? V našom ponukovom katalógu je vyše 800 predmetov, sme to skutočne schopní zvládnuť? Prevzali sme aj hodnotenie, je vraj presnejšie, prísnejšie, objektívnejšie a demokratické. Nevzdáľuje nás pri zvládajúcom sa systéme „trojdňového“ štúdia stále viac a viac od študenta? Nezabúdame už pri humanizácii výučby študentov na stredných školách na to, že ko-

(Pokračovanie na 4. str.)

Čakanka v Diazáhradke

Od roku 1997 majú návštevníci veľtrhu Agrokomplex možnosť pozrieť si na ploche L1 projekt Diazáhradka - expozíciu živých dopestovaných rastlín významných v prevencii a podpornej liečbe cukrovky (diabetes mellitus) a ďalších civilizačných ochorení. Tohtoročnej diazáhradke bude dominovať čakanka siata (Cichorium intybus L.), bulvovitá okopanina, z ktorej sa vo svete vyrába polysacharid inulín. Technológia pestovania je podobná ako pri cukrovej repe, porovnateľná je aj produkcia inulínu z plošnej jednotky, biologicky sú to však rozdielne rastliny. Buľvy majú podobný vzhľad - čakanka sa na rozdiel od cukrovej repy vyznačuje horkou chuťou.

Inulín je biely hygroskopický prášok sladkastej chuti. Trávením sa nerozkladá, nerozťažuje hladinu cukru v krvi. Je nízkoenergetický. Využíva sa pri výrobe rôznych potravinárskych výrobkov, môže nahrádzať tuk alebo repný cukor, ktorých nadbytok je z hľadiska nášho zdravia nežiaduci. Konzumujeme málo vlákniny a inulín je považovaný za rozpustnú vlákninu využiteľnú pri výrobe funkčných potravín, ktoré majú pozitívny fyziologický účinok. Svetové potravinárske a farmaceutické firmy ho využívajú pri inovácii svojich výrobkov. Všeobecne platí, kto inovuje, ten predáva. Nárast produkcie a využitia inulínu možno predpokladať aj na Slovensku. Preto je užitočné sa touto myšlienkou zaoberať.

Ing. František Horvát,
autor projektu Diazáhradka

Umenie bonsaja očami študentov

Takmer tisícročie si razí svoju cestu toto nevšedné čínske záhradné umenie, skrývajúce v sebe hlbokú úctu k prírode, silu dôstojnosti, citový vzťah. Veľmi rýchle preniklo aj za pevný čínsky múr a dnes sa o bonsaji hovorí takmer po celom svete.

Stalo sa aj koníčkovo našich študentov. Je medzi nimi niekoľko nadšencov, ktorí sa môžu pochváliť vlastnými výpestkami, dosahujúcimi až medzinárodnú úroveň. Pavol Kojda, poslucháč 4.

ročníka záhradnej a krajinskej architektúry, je predsedom piešťanského Bonsaj klubu, jedného z prvých na Slovensku, ktorý má už 15-ročnú tradíciu.

Bohatou zbierkou pekne tvarovaných bonsajov sa môže prezentovať aj Martin Sučić (na snímke), ktorý bol v tomto roku úspešný aj na nitrianskej národnej výstave s medzinárodnou účasťou Gardenia. Aj svoju diplomovú prácu, ktorú rieši na Katedre biotechniky zelene, orientuje na využitie domácich drevín pri tvorbe bonsajov.

„Skúste to aj vy“, hovorí Martin, „chce to len malé zastavenie, upnutie sa na detaily, trebárs na pomaly stekajúcu kvapku po liste kosatky. Vôbec netušíte, že tých kvapiek medzitým odkvaplo päť, sedem, alebo...“

Možno práve vy v budúcom roku získate cenu dekana našej fakulty, ktorú po prvýkrát udelí za najkrajší bonsaj na výstave Gardenia 2004.

Doc. Ing. Anna Jakábová, CSc.

NÁŠ TIP

Divadelná Nitra 2003

I divadlá majú prázdniny, napriek tomu sa v zákulisí neodpočívajú, aby sa v septembri opäť vťahovala opona a do hľadiska zasadiť milovníci dramatického umenia. Naše nitrianske divadlo už tradične začína novú sezónu festivalom. V čase od 26. septembra do 1. októbra 2003 privíta mesto divadelníkov a ich priaznivcov na 12. ročníku Divadelnej Nitry 2003. Divadlo Andre-

ja Bagara, ako i dosky Starého divadla sa opäť stanú zázemím pre známe zahraničné i domáce súbory, tentoraz najmä z východnej a strednej Európy. Ambíciou tohtoročného festivalu je ponúknuť verejnosti predstavenia z divadelnej produkcie Francúzska, Veľkej Británie, Lotyšska, Ruska, Poľska, Maďarska, Litvy, Českej republiky, Srbska, Bulharska, Gruzínska a Slovenska.

Svoju účasť potvrdilo doposiaľ šesť súborov zo šiestich krajín východnej a strednej Európy.

Z Ruska Teater OKOLO domu Stanislavskovo s hrou Pútnici a husári (réžia: Yuri Pogrebničenko). Lotyšskú divadelnú produkciu by mal reprezentovať Javnais Rigas Teatris. Zahrá Revizora v réžii Alvisa Hermaniho. Z Poľska pricestuje súbor Teatr Polski z Poznane s hrou Mrtva kráľovná (réžia Pawel Szkotak) a z Maďarska Madáchovo komorné divadlo s Borisom Godunovom (réžia Balázs Kovalik) a Radnóti Színház: s hrou Médea (Sándor Zsótér). Dejvické divadlo z Prahy prinesie na Divadelnú Nitru inscenáciu Troch sestier v réžii Miroslava Krobota. Domáca slovenská scéna bude zastúpená Divadlom Astorka, ktoré sa predstaví divadelnou hrou Bash v réžii Wilema van den Boscha a ako druhá sa predstaví nitrianske Divadlo Andreja Bagara v predstavení Tri sestry, ktoré režíruje Svetozár Sprušanský.

KP

RECENZIA

Dušan Medvecký

Slovenský športový pony - od myšlienky k realizácii

Prof. Ing. Dušan Medvecký, DrSc., oslávil svoje životné jubileum pracovne. Knihou, ktorá bola uvedená do života 24. mája, v deň chovateľskej výstavy koní. Retrospektívne v nej na základe autentického dokumentačného materiálu týkajúceho sa riešenia výskumnej úlohy zameranej na vyšľachtenie vhodného športového koňa pre deti a mládež, Slovenského športového ponyho, rozpráva o dôvodoch a cestách, akými sa kolektív Katedry špeciálnej zootechniky uberal pri riešení tohto pracovne, finančne i časovo náročného výskumného projektu. Poukazuje aj na problémy, ktoré ho sprevádzali. Čitateľ sa v nej zároveň dočíta o začiatkoch vedeckovyskumnej činnosti v zootechnickom odbore na Slovensku a o situácii v chove koní u nás po druhej svetovej vojne. Prezentuje dosiahnuté výsledky a charakterizuje typové, exteriérové a úžitkové vlastnosti šľachtených koní. Ich športovú výkonnosť porovnáva s výkonnosťou iných plemien koní na domácich a zahraničných kolbiskách. Keďže šľachtiteľský proces je dlhodobý a prekračuje rámec jednej generácie riešiteľov, načrtáva autor ďalšiu cestu, ako pokračovať pri vytváraní vyrovnanej populácie týchto koní a jej uznania za plemeno.

Nitra, Agrouni 2002, 148 s., res. nem., príl. 13 s.

Vademecum vedy

LEV DAVIDOVIČ LANDAU
Nobelova cena za fyziku v roku 1962
za priekopnícke teórie o kondenzovanej hmote, najmä o kvapalnom hélíu.

Ruský teoretický fyzik sa narodil v roku 1908 v Baku, v rodine inžiniera – naftára. Bol mimoriadne nadaný, univerzitné štúdium na matematicko-fyzikálnej a chemickej fakulte v Baku začal už vo svojich 14 rokoch. V roku 1924 prestúpil na leningradskú univerzitu, kde sa naplno venoval teoretickej fyzike a ktorú ukončil v roku 1927. Pôsobil v leningradskom fyzikálno-technickom ústave. Vyslali ho na študijné pobyty do Anglicka, Švajčiarska a Dánska, kde pracoval u Nielsa Bohra, ktorý mal rozhodujúci vplyv na formovanie jeho teoretických názorov. V apríli 1938 ho uväznili a iba na intervenciu P. L. Kapica, riaditeľa Ústavu fyzikálnych problémov S. I. Vavilova v Moskve, ktorý mal odvahu za stalinovskej éry postaviť sa zaňho, ho prepustili. V spomínanom ústave pracoval Landau až do roku 1961, presnejšie do automobilovej nehody v januári 1962, pri ktorej utrpel ťažký úraz a niekoľkokrát prežil klinickú smrť. Prežil, ale už bez svojho intelektuálneho potenciálu. Zotavil sa síce, ale k vedeckej práci sa už nevrátil. Aj udelenie Nobelovej ceny v tomto období chápal ako iróniu. Zomrel v roku 1968.

Prvú prácu v oblasti kvantovej fyziky napísal už ako 18-ročný. Zaoberal sa teóriou tuhých látok a fyzikou nízkych teplôt. Vypracoval makroskopickú teóriu supratekutosti kvapalného hélia, objavujúcej sa pri teplotách blízkych absolútnej nule. Je autorom mnohodielnej monografie Teoretická fyzika (1960), ktorá sa považuje za jednu z najlepších v tejto oblasti.

KP

Chránim vedu pred hlupákmi!

Z doby, keď L. Landau absolvoval pobyt u N. Bohra, sa zachovala karikatúra, na ktorej sedí zviazaný so zapchatými ústami a Bohr mu dohovára: „Nechajte ma povedať aspoň slovko!“

Po návrate domov zo sveta, kde sa preslávil, skončil Landau v charkovskom Fyzikálnotechnickom inštitúte. Osobne však budil hrôzu, lebo ako pedagóg formuloval svoje známe teoretické minimum, ktoré musel ovládať každý jeho študent postgraduálneho štúdia. Skladalo sa z desiatich niekoľkohodinových skúšok z matematiky a teoretickej fyziky. Za jeho života ni neprešlo úspešne iba 43 uchádzačov a neskôr sa pre túto skúšku ujal termín Landauova bariéra. Na tých, ktorí úspešne zdolali fyziku, v tejto skúške čakali aj rôzne prekvapenia, napríklad súbor otázok o Puškinovi. Tento spôsob skúšania sa vedeniu školy nepáčil, ale povest' excelentného vedca Landaua vždy spasil. „Chránim vedu pred inváziou hlupákov“, hovorieval, keď vyhodil zo skúšky celý ročník.

Úvahy na prázdniny

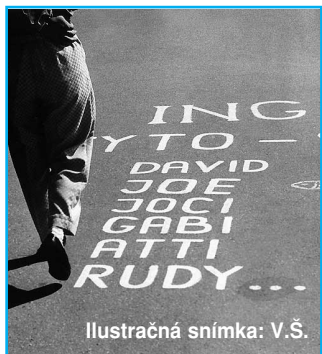
(Dokončenie z 3. str.)

munikatívny študent musí mať v zahraničí primeraný batoh odborných vedomostí, a nie batôžtek, nedajbože uzlíček? Sme skutočne stotožnení s tým, že študentom po spoplatnení štúdia poskytneme kvalitné vzdelávanie, aké doteraz nemali? Je dnešný študent naozaj tak všestranne pripravený, aby zvládol všetko to nové, čo ho obklopuje, vo svoj prospech, a tým aj pre svoje budúce zamestnanie? Aký je podiel jednej tretiny vkladu učiteľa na vedeckom výskume? Pri pohľade na záverečné správy, diplomové, doktorandské a iné vedecké spisy je dôkaz o našej spôsobilosti nespochybniteľný, čo však naše vnútorné presvedčenie? Bolo by nečestné a znevažujúce vnášať pochybnosti do tohto systému platného pre školstvo a

NÁZOR

vedu, no opakujúce sa objavovanie ce sa objavovanie v smere mať poriadok pred vlastným prahom preto treba prijať s pochopením. Reálne zmeny v pedagogickom, ale i vedeckovýskumnom procese nedajú na seba dlho čakať, a preto je žiaduce mať jasno vo všetkých problémových oblastiach, s ktorými je spojená naša činnosť. Svoje myšlienky, rovnako ako v minulosti, predkladám spolupracovníkom, ktorí bez očividnej výnimčnosti, zásluhovosti a nárokov povýšili svoje zamestnanie na ušľachtilé poslanie.

Prof. Ing. Jozef Kulich, PhD.

Ilustračná snímka: V.Š.

skom zväzku, na problémy, ktoré predstavuje poľnohospodárska prvovýroba a podobne.

Veľa je otázok, málo uspokojivých odpovedí, no naše osobné problémy by nám nemali brániť v tom, aby nám dianie okolo nás bolo ľahostajné.

Dlažba chodníkov okolo našej SPU oťažieva farbami rôznych odtieňov, menami a skratkami – už nie študentov, ale inžinierov, ktorí týmto spôsobom pripomínajú úsek svojho života v našom meste – pekný? šťastný? úspešný? Odpoveď vyplynie z porovnania, ktoré im priniesie blízka budúcnosť a čas do jesene spfškou letných dažďov vyhladi do stratená povrch chodníkov, aby sa zachovala metamorfóza, ktorú si riadi sám život. Nie sme v tomto kolobehu bez vyčísliteľného podielu s plusovým či mínusovým znamienkom. Kroky vedenia SPU

v smere mať poriadok pred vlastným prahom preto treba prijať s pochopením. Reálne zmeny v pedagogickom, ale i vedeckovýskumnom procese nedajú na seba dlho čakať, a preto je žiaduce mať jasno vo všetkých problémových oblastiach, s ktorými je spojená naša činnosť. Svoje myšlienky, rovnako ako v minulosti, predkladám spolupracovníkom, ktorí bez očividnej výnimčnosti, zásluhovosti a nárokov povýšili svoje zamestnanie na ušľachtilé poslanie.

Prof. Ing. Jozef Kulich, PhD.

CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS

Viete, čo má spoločné

Švajčiarsko a váš dôchodok?

Novinkou na trhu doplnkového dôchodkového poistenia je CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS, ktorá vstúpila na slovenský poistný trh v októbri 2002 kúpou majoritného podielu DDP Lipa, ktorá dosiahla v roku 2001 najvyšší výnos spomedzi všetkých štyroch DDP vo výške 8,66% netto.

CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS je súčasťou CREDIT SUISSE GROUP – švajčiarskej spoločnosti poskytujúcej služby v oblasti financií takmer 150 rokov vo viac ako 50 krajinách sveta (spravuje penzijné fondy napr. v Anglicku, Nemecku, Švajčiarsku, Japonsku, Belgicku, Maďarsku ap.)

Okrem najvyššieho výnosu 8,66% v porovnaní s inými DDP na Slovensku, CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS ponúka ďalšie výhody.

- možnosť čerpať 50% nasporených peňazí kedykoľvek po 12 mesačných príspevkoch od podpisu zmluvy,
- možnosť prerušiť účasť na dôchodkovom sporení kedykoľvek bez finančného postihu/penále),
- možnosť platiť mimoriadne príspevky kedykoľvek bez oznámenia vopred,
- možnosť výberu mimoriadnych príspevkov v priebehu doby poistenia aj jednorazovo, kedykoľvek 24 mesiacov od podpisu zmluvy. Túto výhodu neposkytuje žiadna doplnková dôchodková poisťovňa na Slovensku.

Prednosťou DDP Credit Suisse Life & Pensions je okrem ekonomického potenciálu akcionárov a stabilného zázemia aj vysoké kapitálové zaistenie, dlhoročné skúsenosti a medzinárodné zázemie finančnej skupiny Credit Suisse Group.

Využite možnosť a začnite si sporiť spolu s daňovými výhodami. Doplnková dôchodková poisťovňa Credit Suisse Life & Pensions vám ponúka komplexné riešenie pre vaše dôchodkové poistenie.

Viac informácií získate na útvaru mzdovej účtarne, prípadne u zástupcov DDP Credit Suisse Life & Pensions na tel. číslach: 0903 242-316, 0903 281-394.

(122/2003)

Na univerziádu do Kórei

V juhokórejskej Daegu sa 21. – 31. augusta uskutočnil XXII. svetová letná univerziáda. Na programe je 11 povinných športov – atletika, basketbal, futbal, moderná gymnastika, plávanie, skoky do vody, športová gymnastika, šerm, tenis, vodné pólo a volejbal a tri výberové športy – judo, lukostrelba a taekwon-do. Slovensko bude mať zastúpenie v atletike, športovej gymnastike, judu, plávaní, šerme a tenise. Udeľovať sa bude 183 súd medailí. Očakáva sa 11 tisíc účastníkov zo 170 štátov. Otvárací a záverečný ceremoniál sa uskutoční na modernom štadióne s kapacitou 70 tisíc sedadiel (je to jeden zo štadió-

nov, na ktorých sa hrali minulo-ročné MS vo futbale).

V Kórei bude mať zastúpenie aj naša univerzita. Slovenská akademická reprezentácia v tenise bude zložená iba zo študentov SPU: **S. Hrozenská, K. Bašternáková, J. Stančík a I. Zelenay** (všetci z FEM), náhradníci **A. Šebová a E. Csarnakovics**. Vedúcim a trénerom je **doc. PhDr. Z. Belaj, CSc.** Nominácia našich tenistov je výsledkom viacročnej koncepcijnej práce so študentmi. Veríme, že sa nám podarí úspešne reprezentovať univerzitu i Slovensko. Držte nám palce!

-zb-

Zlaté tenistky

Štrnásty jún 2003 sa zapíše do histórie Tenisového klubu SPU AX-Výstavníctvo zlatými písmenami. Extraligové družstvo žien získalo titul majstra Slovenska. Po víťazstve v ťažkej skupine porazilo v semifinále TK SAKI Trenčianske Teplice 6:1 a vo finále TK Slávia Agrofert SPU Bratislava 5:2. Všetky hráčky, okrem Živčicovej, sú študentkami SPU.

Družstvo podalo bojovné, zodpovedné výkony a výborne reprezentovalo klub, univerzitu i mesto. Perfektnú prácu odvieďol aj nehrajúci kapitán Ing. P. Matuščin (tiež absolvent SPU). Všetkým patrí úprimná vďaka.

Radosť z titulu skail iba záver. Zlaté a strieborné medaily zostali niekde „zabudnuté“ a pohár, ktorý prinieslo hosujúce družstvo, nemal kto odovzdať...

PhDr. Z. Belaj, CSc., prezident TC SPU AX-Výstavníctvo

* Družstvo senioriek tenisového klubu SPU AX-Výstavníctvo Nitra, ktoré vybojovalo prvenstvo v extralige: (zľava) M. Bátorová, S. Chudá, M. Živčicová, D. Matuščinová, A. Šebová, S. Hrozenská, K. Bašternáková a kapitán P. Matuščin. Foto: J. Kopecký

VÝBEROVÉ KONANIA • VÝBEROVÉ KONANIA • VÝBEROVÉ KONANIA

Rektor Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre vypisuje výberové konanie na obsadenie:

miest vedúcich pracovníkov katedier Mechanizačnej fakulty

Katedra mechaniky a strojnictva
Katedra vozidiel a tepelných zariadení
Katedra mechanizácie živočíšnej a potravinárskej výroby
Katedra spoľahlivosti strojov
Katedra strojov a výrobných systémov
Katedra stavieb
Katedra elektrotechniky a automatizácie
Katedra fyziky

Podmienky:

- VŠ vzdelanie v odbore vedeckej a pedagogickej profilácie katedry,
- minimálne akademický titul PhD. alebo ekvivalent,
- aktívna znalosť jedného svetového jazyka (OSN) – preukázať štátnou jazykovou skúškou alebo pohovorom,
- základné vedomosti z práce s PC na úrovni MS Office (adekvátne preukázať),
- dobrá pracovná morálka a morálna bezúhonnosť (adekvátne preukázať),
- predloženie písomného projektu ďalšieho rozvoja katedry;

miesta tajomníka Mechanizačnej fakulty.

Podmienky:

- VŠ vzdelanie ekonomického alebo poľnohospodárskeho zamerania v II. alebo III. stupni štúdia,
- aktívna znalosť jedného svetového jazyka (OSN) – preukázať štátnou jazykovou skúškou alebo pohovorom,
- minimálne 10-ročná odborná prax v oblasti riadenia pracovného kolektívu,
- základné vedomosti z práce s PC na úrovni MS Office (adekvátne preukázať),
- dobrá pracovná morálka a morálna bezúhonnosť (adekvátne preukázať);

miesta vedúceho Oddelenia dopravnej výchovy a služieb Mechanizačnej fakulty.

Podmienky:

- minimálne úplné stredoškolské vzdelanie s maturitou,
- učiteľské oprávnenie pre vedenie motorových vozidiel v skupine A až C v plnom rozsahu,
- odborná riadiaca prax minimálne 10 rokov,
- základné vedomosti z práce s PC na úrovni MS Office (adekvátne preukázať),
- morálna bezúhonnosť (adekvátne preukázať);

miesta vysokoškolského učiteľa na Katedre elektrotechniky a automatizácie MF pre zabezpečenie výučby predmetov elektroenergetika, elektrotechnika, elektrické stroje a zariadenia a elektrotechnické predpisy.

Podmienky:

- VŠ vzdelanie elektrotechnické so zameraním na elektrické stroje,

- akademický titul PhD. alebo ekvivalent, resp. študujúci v III. stupni štúdia,
- aktívna znalosť svetového jazyka (OSN) – preukázať štátnou jazykovou skúškou alebo pohovorom,
- základné vedomosti z práce s PC na úrovni MS Office (adekvátne preukázať),
- minimálne 5 ročná prax,
- morálna bezúhonnosť (adekvátne preukázať);

miesta vysokoškolského učiteľa na Katedre mechaniky a strojnictva MF pre zabezpečenie výučby predmetov pružnosť a pevnosť, statika, dynamika.

Podmienky:

- absolvent MF SPU Nitra, alebo strojníckej fakulty, konštruktívny smer,
- vedecká, resp. vedecko-pedagogická hodnosť vitaná,
- aktívna znalosť jedného svetového jazyka (OSN) – preukázať štátnou jazykovou skúškou alebo pohovorom,
- základné vedomosti z práce s PC na úrovni MS Office (adekvátne preukázať),
- minimálne 3-ročná prax,
- morálna bezúhonnosť (adekvátne preukázať).

Prihlášky s preukázaním splnenia jednotlivých podmienok prijatia, profesijným životopisom a uchádzači, ktorí nie sú zamestnancami SPU aj s overenými dokladmi o štúdiu a potvrdením o praxi, zasielajte do troch týždňov po uverejnení na Rektorát Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, Útvar personalistiky, ekonomiky práce a mzdovej účtarne, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra.

* * *

Rektor Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre vypisuje výberové konanie na obsadenie:

miesta vysokoškolského učiteľa na Katedre špeciálnej zootekniky FAPZ.

Podmienky:

- absolvent Agronomickej fakulty (FAPZ) alebo prírodovedeckej fakulty so zameraním na biológiu,
- akademický titul PhD. alebo ekvivalent, resp. študujúci v III. stupni štúdia príslušného odboru,
- aktívna znalosť svetového jazyka (OSN) – preukázať štátnou jazykovou skúškou alebo pohovorom,
- znalosť práce s PC v rozsahu MS Office (adekvátne preukázať);

miesta vysokoškolského učiteľa na Katedre biotechniky zelene FZKI pre zabezpečenie výučby predmetov kvetinárstvo, interiérové kvetinárstvo, produkcia trvaliek a cibuľovín.

Podmienky:

- VŠ vzdelanie – odbor záhradníctvo,
- akademický titul PhD. alebo ekvivalent,
- aktívna znalosť svetového jazyka (OSN) – preukázať štátnou jazykovou skúškou alebo pohovorom,
- znalosť práce s PC v rozsahu MS Office (adekvátne preukázať);

miesta vysokoškolského učiteľa na Katedre výživy ľudí FAPZ.

Podmienky:

- VŠ vzdelanie (absolvent lekárskej fakulty alebo SPU – odbor výživa ľudí),

- aktívna znalosť svetového jazyka (OSN) – preukázať štátnou jazykovou skúškou alebo pohovorom,
- ovládanie práce s PC v rozsahu MS Office – adekvátne preukázať.

miesta riaditeľa Inštitútu ochrany biodiverzity a biologickej bezpečnosti.

Podmienky:

- VŠ vzdelanie – odbor fyto technický alebo odbor prírodných vied,
- akademický titul PhD. alebo ekvivalent,
- aktívna koordinácia medzinárodných alebo národných výskumných projektov z problematiky ochrany biodiverzity alebo biologickej bezpečnosti,
- minimálne 10-ročná pravidelná prax v oblasti výskumu a vzdelávania,
- základné vedomosti z práce s PC na úrovni MS Office (adekvátne preukázať),
- predloženie písomného projektu rozvojového programu pracoviska;

miesta vysokoškolského učiteľa na Katedre fyziológie rastlín FAPZ.

Podmienky:

- VŠ vzdelanie v oblasti biologických alebo prírodných vied,
- vedecká hodnosť PhD. alebo ekvivalent, resp. vo vedeckej príprave,
- aktívna znalosť svetového jazyka (OSN) – preukázať štátnou jazykovou skúškou alebo pohovorom,
- ovládanie práce s PC na úrovni MS Office (adekvátne preukázať),
- morálna bezúhonnosť (adekvátne preukázať),
- nástup 1. 9. 2003;

funkčných miest docentov pre študijné odbory:

Ekonomika poľnohospodárstva

- 1 miesto na Katedre ekonomiky (inžinierske štúdium)
- 1 miesto na Katedre informačných systémov a financií FEM (inžinierske štúdium)
- 1 miesto na Katedre regionálneho rozvoja FEM (bakalárske štúdium)

Manažment životného prostredia a regionálny rozvoj

- 1 miesto na Katedre manažmentu a marketingu FEM (inžinierske štúdium)
- 1 miesto na Katedre manažmentu a marketingu FEM (bakalárske štúdium)

Krajinné inžinierstvo

- 1 miesto na Katedre ekológie FZKI

Konkrétne podmienky a všeobecné kritériá na obsadzovanie funkčných miest docentov v zmysle § 77 ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách sú uvedené na web stránke www.uniag.sk.

Prihlášky s profesijným životopisom, overenými dokladmi o vzdelaní, potvrdením o praxi a inými požadovanými dokumentmi zasielajte na adresu Rektorát Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, Útvar personalistiky, ekonomiky práce a mzdovej účtarne, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra.

Uzávierka výberových konaní je 2 týždne od uverejnenia.